

København med en Grundkapital paa ca. $2\frac{1}{2}$ Mill. Specier. Denne private Bank kunde ogsaa udstede Pengesedler, og Meningen var, at den skulde hjælpe til at bringe Pengevæsenet paa Fode ved Inddragelse af Kurantbankens Sedler, men Statens voksende Pengevanskeligheder førte til en urimelig Forøgelse af Seddeludstedelsen. Og efter at Speciebanken i København blev tvungen til i 1799 at laane det meste af sin Sølvbeholdning til den enevældige Regering, var Banken uden videre Betydning, indtil den helt ophævedes i 1813.

Seddeludstedelsen havde nu antaget fantastiske Former. Ved Udgangen af 1812 var den paa 142 Mill. Rigsdaler, og disses Kurs var nu kun godt 7 pCt. af Paalydendet. I 1813 endte den skæbnsvangre Seddeludstedelsespolitik med Statsbankerot. Ved en Forordning af 5. Januar 1813 blev en Række ekstraordinære Dispositioner truffet. Alle eksisterende Bankinstitutioner ophævedes, og i deres Sted traadte nu én nyoprettet *Rigsbank*, der skulde udstede helt nye Pengesedler: Rigsbanksedlerne. Den ny Bank skulde indløse de udstedte Kurantsedler med 1 Rigsbankseddel for hver 6 Kurantsedler. Men den ny Bank havde ikke Befolkningens Tillid, og da Regeringens fortvivlede Finans- og Udenrigspolitik forblev uændret, sank Kursen fremdeles. En Rigsbankdaler sank helt ned til en Kurs af $\frac{1}{64}$, hvilket omregnet for Kurantdaleren betød, at dennes Kurs var sat til $\frac{1}{600}$ af sit Paalydende.

Den økonomiske Elendighed var stor. Tilliden til Pengeværdien var brudt. Landets Befolkning var ved den førte Inflation- og Udenrigspolitik forarmet indtil Fortvivlelse. Og for nu at søge Mulighed for Genoprettelse af Befolkningens Tillid til en Nyordning af Landets Pengevæsen, maatte den enevældige Regering ved foranømtalte aabne Brev af 6. April 1818 gaa ind for Dannelsen af en helt ny privat Seddelbank: „*Nationalbanken i København*“, hvis Statuter i høj Grad blev præget af Fortidens uhyre Føjlgreb derved, at Statens Indflydelse paa den ny Banks Ledelse blev yderst ringe. Banken fik en Seddeludstedelsesret, gældende for 90 Aar fra 1818 til 1908. Og dens Privilegier fornyedes ved Lov af 12. Juli 1907 med Gyldighed indtil 31. Juli 1938. Efter som Aarene er gaaet, og Tiderne og Forholdene er ændrede, er Statens Indflydelse paa Bankens Ledelse naturligvis ændret. Krigstidens og Efterkrigstidens økonomiske Forvirring Verden over har gjort det nødvendigt for Nationalbanken at

søge Dispensationer fra de Forpligtelser, den ifølge gældende Lov havde. Guldindløseligheden har ikke kunnet opretholdes, og Valutakurserne har ofte været vigende.

„Nationalbanken i København“ stiftedes med en Aktiekapital paa 8 Mill. Rigsdaler. Senere udvidedes Aktiekapitalen til $13\frac{1}{2}$ Mill. Rigsdaler, og i 1877 til 27 Mill. Kr., som er Nationalbankens nuværende Aktiekapital. Bankens Seddeludstedelsesret baseredes paa en almindelig Behæftelse af Landets faste Ejendomme.

Indtil 1872 var Sedlerne baserede paa Sølvmøntfod, men ved Møntloven af 23. Maj 1873 blev det bestemt, at man skulde gaa over til Guldmøntfoden. Møntloven traadte dog først i Kraft fra 1. Januar 1875. De ved Fornyelsen i 1908 af Nationalbankens Seddeludstedelsesret foretagne Ændringer i de hidtidige Sedeldækningsregler var ikke af større praktisk Betydning. Banken fik fra 1908 to kongevalgte Direktører i Stedet for som hidtil een. De tre Direktører skulde vælges af Repræsentanterne, medens de to skulde udnævnes af Kongen, og det blev bestemt, at den ene af de kongevalgte Direktører skulde være landbrugskyndig. Derimod blev der intet bestemt om, hvilke særlige Kvalifikationer den anden kongevalgte Direktør skulde være i Besiddelse af. Ifølge Loven af 1907 vedblev Nationalbanken ligesom efter Loven af 1818, at være en privat Aktiebank. Statens Indflydelse blev heller ikke videre forøget derved, at den blev repræsenteret af tvende Direktører. Selve Seddeludstedelsesretten vedblev at være et Privilegium, som har givet Aktionærerne store Fordele. Aktionærerne har siden 1845 faaet meget anseelige Dividender og kan nu ved en Udløsning yderligere opnaa et betydeligt Tillæg til Dividenden, fordi de ejer Banken og, om de vedtog dette, kunde likvidere denne, naar Privilegiet i 1938 er udløbet efter 120 Aars Forløb. Dog maa det her fremhæves, at Bankens sidste Fritagelse i 1931 for at opfylde sine oktrojmæssige Forpligtelser med Hensyn til Guldindløseligheden ikke berettiger den til at disponere frit over Bankens Guldbeholdning.

Som allerede anført, blev Nationalbanken i København i 1818 oprettet som en i næsten alle Henseender enevældig Privatbank, fordi den enevældige Regerings Pengepolitik havde skabt en saadan Mistillid blandt Befolkningen, at ingen mere havde Tillid til Regeringen som Leder af Pengevæsenet. Hvad der i de forløbne Aar er passeret baade i og uden for vort Land med Hensyn til Valutakurserne, viser os